UAB
Universitat Autònoma de Barcelona

LA DEVANTERA

QUINZENARI CATALANISTA

Redacció y Administració:
Associació Popular Catalanista ❀ Escudellers Blanchs, 8, 1.er

ANY III. BARCELONA 10 DE JULIOL DE 1905. NÚM. 59

Els éxits dels partidaris de l'afinitat

Mort de La Renaixensa.—Desprestigi de la Unió

Ja obtinguda l'aprobació del Concell General, s'aná de dret al objecte que guiava als partidaris de las afinitats políticas y no tardarem a veure clara y esplícitament demostrat lo que de temps sospitavam; tramavan d'amagat.

Era cap a últims de l'any 1902, s'acostavan eleccions de diputats provincials y estavan convocadas també las de diputats a corts; la ocasió, per lo tant, se presentava pera poguer posar en práctica el plan dels electorers.

Mes aquets plans, com tota la seva política, no podia ajustarse al criteri polítich estatuhit dins del catalanisme, perque tothom sab que, am tot y esser bastant ample el criteri electoral sostingut en l'Assamblea de Tarrasa, posa prou trabas als candidats pera dificultarlos el triomf. Això ho sabian els nostres electorers y deixantse d'escrúpols y sapiguent que'ls de *La Veu* hi tenían la ma tan trencada com en Planas y Casals, partiren del principi de que a las eleccions hi anirían junt amb els regionalistas.

Els pactes estavan fets: la Unió Catalanista se comprometia, no sols a no presentar cap candidat a n'els districtes hont s'hi presentessin regionalistas, sino que a més, els apoyaría am totas las sevas forsas, a cambi ¡¡quina miseria!! d'un lloch per caritat en la candidatura de Barcelona. Aquets pactes no eran cosa nova, eran, aplicats a un cas particular, aquells mateixos pactes que's tingueren amb en Robert y que venían confirmats per aquella carta de que'ls parlava en el primer article y que la Junta Permanent (que encara tenía vergonya política), privá que s'enviés. Aquets pactes eran la mort del criteri polítich de la Unió, ja que amb ells se reconeixía qu'entre un candidat de *La Veu* y un candidat de la Unió no hi ha cap diferencia. Tot aquell *enfarfech* d'escrúpols de l'Assamblea de Tarrasa se deixava enrera, y n'hi habia prou amb anomenarse regionalista o sencillament autonomista pera obtenir l'apoyo de la Unió.

Y aquesta política venía defensada per un sér (no sé com calificarlo), que'n l'Assamblea de Tarrasa digué:

"Per això és que 'ls candidats que presenti 'l Catalanisme han d'esser candidats dels catalanistas, han de fer declaracions claras del seu Catalanisme, han d'acceptar totas las Bases fonamentals del nostre programa sens excepció, defensantlo a tota costa encare que'ls insultin, encare que'ls befin, encare que'ls maltractin, encare que'ls treguin, encare que'ls escupin a la cara."

No cal dir que may cap candidat regionalista ha fet ni fará tal cosa; perque com que lo qu'ells volen son vots y fent això no s'en tenen gaires, per aquet motiu *sacrificaran* un xich la qüestió de criteri pera lograr am més éxit el triomf *de las ideas*.

Continúa el discurs:

Els representants del Catalanisme en las Corts han d'esser persones de las que'ns poguem fiar; li és fácil agafar la verola, si no está vacunat, an aquell que 's fica en una sala de variolosos!

. . . . . .

. . . . . .

No cal que hi vagin gent de mitjas tintas a representar el Catalanisme militant, sino gent que sapiguem qui son y d'ahont son, ahont van y d'ahont venen, y que quan aquella taifa 'ls contestin befant a Catalunya y escarnintla, sápigan contestar ab dignitat.

Y no vuy copiar més: tot va per aquest istil. No s'estranyen del cambis; aquet minyó, mentres hi anavan els altres, estava carregat d'escrúpols; el día que li agafá la manía d'esser diputat (tots hi estem esposats a un mal d'aquestos), deixá els escrúpols y radicalismes d'avans y trová que'ls regionalistas *eran tan catalanistas com ell*, o sigui, ell tan regionalista com els auténtichs.

Peró no'ns fiquem am personalismes y seguim l'historia.

Hi habian pactes fets, perque, qüant els electorers de la Junta directiva de la Lliga de Catalunya convocaren a las entitats barceloninas pera discutir la conveniencia de concorrer a la lluyta electoral, ho feren partint del principi d'anarhi junt amb els regionalistas, cosa que, com després demostrarém, está en oberta contradicció amb el text de nostras Assambleas.

Per un sol vot de majoría dintre la Junta directiva de la Lliga de Catalunya (y encara valentse els electorers de certas pressions que desdiuen de gent que tinguin ó vulgan tenir moralitat política), guanyaren l'acort de convocar a las entitats catalanistas, y aquestas, al discutir la proposició, se trovaren tan divididas, que per un o dos vots acordaren concorrer a la lluyta electoral.

Faig constar aquet fet, perque al donarne conte *La Renaixensa*—que allavors estava en mans d'un director interí, quin criteri estava supeditat al dels novells evolutius—digué, amb tota la *sans façon*, que las entitats catalanistas de Barcelona habían acordat per UNANIMITAT concorrer a la lluyta electoral. En va enviaren algunas associacions un comunicat al director de *La Renaixensa* demanantli que rectifiqués la nova; no tan sols no rectificá, sino que ni contesta obtingueren, fet que demostra els medis rastrers qu'empleavan els que a tothora parlan de treballs fets a l'ombra.

Y no rectificaren, perque lo que a n'ells els convenía era sembrar confusions y fer veure als catalanistas de fora Barcelona, que aquí tothom era partidari d'aquesta política; ademés, els pactes eran fets baix la base de que totas las forsas adheridas a la Unió, apoyarían las candidaturas regionalistas, y si aquets s'enteravan de qu'eran moltas las entitats contrarias a n'aquet pasteleig, hi havía el perill de que no'ls encasillessin en la candidatura de concentració autonomista, y com que lo qu'ells volían era esser diputats, per això mentían tan descaradament desde las planas de *La Renaixensa*.

Y no tan sols feya això *La Renaixensa*, sino que, inspirada com deya per el president de la Unió, habia comensat una campanya parlant de certs assumptos de Badalona, digna mes que de *La Renaixensa*, de un *Eco de los escándalos* o altre periódich amb un nom per l'istil, ja que feya vergonya llegir en aquellas planas las campanyas personalissimas y de miserias locals que sols interessavan al candidat que estampant tals grosserías, se preparava el districte de Granollers sacrificant el bon nom del periódich y donant lloch a que molts suscriptors se queixessin d'aquell procedir *diluviesch*.

No's perdonava medi ni's despreciava cap ocasió pera fer propaganda electorera, fins al extrem que, en un meeting organisat per las associacions catalanistas de Barcelona pera protestar de la lley del Notariat que, no poguentse efectuar en aquesta ciutat, tingué de celebrarse a Girona, anunciaren desde *La Renaixensa* que s'hi farían importants declaracions electorals; declaracions qu'els valgueren el fracás del meeting, ja que forem molts els que'ns estarem d'assistirhi, y els elements de Girona contraris als candidats que s'exalsavan feren demostracions de desagrado, deslluhint aixís un acte que per lo patriótich mereixia el respecte de no parlar d'eleccions font de discordias.

Emperó tot això no era res comparat am lo que habia de venir; la gran sorpresa ens la prepará la Junta Permanent publicant una Circular qu'es la vergonya de las vergonyas, és l'*inri* posat a la Unió Catalanista pels mateixos que'l día de rams cantavan l'*hossanna* a la política ferma que sempre habia sostingut. Y com que las afirmacions no tindrian cap valor si no vinguessin demostradas, am textos al devant vaig a ferho veure. Cantin papers y mentin barbas.

Deya aixís la circular publicada per la Junta Permanent de la Unió Catalanista:

"Haventse de celebrar enguany eleccions administrativas (provincials y municipals) y llegislativas, vos recordem los acorts de l'Assamblea de Tarrasa, als que deuhen subjectarse los elements que constituheixen la Unió Catalanista. Y al donar trasllat dels esmentats acorts a totas las entitats adheridas, aquesta Junta té la convicció ferma que no li caldrá fer us de las facultats que li concedeixen las Bases 5.ª y 7.ª

Com que la intervenció directa del Catalanisme sols pot exercirse en las eleccions llegislativas per esser las únicas que tenen carácter polítich, la Junta Permanent, recomana á las entitats adheridas, que pensin concorre a la lluyta electoral pera diputats a Corts, procurin posarse d'acort, conservant sempre la propia personalitat, ab tots los elements autonomistas de la seva circunscripció pera evitar competencias de candidats qu'en definitiva resultarían favorables al enemich comú. Y si aquesta inteligencia patriótica no's pot assolir, avans de presentar candidatura de la Unió Catalanista que tinga de posarse enfront d'un'altra o altres candidaturas autonomistas, es preferible, abdicant d'un mal entés amor propi, no fer candidatura y votar al altre o altres candidats autonomistas que 's presentin."

Are llegeixin las Bases aprobadas en l'Assamblea de Tarrasa y comparin:

"II. *Eleccions llsgislativas (de diputats a Corts y senadors).* —Será a cárrech del Consell general de representants, que convocará la Junta Permanent, l'acort de retrahiment o lluyta general del Catalanisme.

En els altres casos las entitats catalanistas dels districtes resoldrán lo que consideri més convenient; y en lo de concorrer a la lluyta electoral, s'observarán las següents prescripcions:

1.ª Pera la designació de candidats se seguirán los procediments aprobats en la Assamblea de Reus tal y com están exposats en lo párrafo segon del apartat *Eleccions provincials y llegislativas*, que diu aixís:

"En los districtes en que hi haja alguna o algunas Associacions Catalanistas, lo President de la més antiga dintre de la *Unió*

UAB
Universitat Autònoma de Barcelona

convocará als demés presidents y als delegats de la mateixa que representin als diferents pobles de la circunscripció y tots junts designarán las candidaturas que 's tracti de presentar. En els districtes en que no hi haja cap Associació catalanista, el delegat que la Junta Permanent desi¡ni procedirá a la convocació dels demés."

2.ª Els candidats haurán d'esser catalanistas y estarán obligats a publicar un manifest electoral en el que expressin la seva adhesió a las Bases de Manresa, fent constar que la seva acció com a representants de la Terra tindrá per principal objecte la implantació de l'autonomía de Catalunya tal y com la defineixen ditas Bases y els principis estatuits per las Assambleas de la *Unió* en lo que aquestos tenen de substancial, o sía en quant consideran a Catalunya com a unitat étnica indivisible y es refereixen a la seva autonomía en tots els ordres. En sos escrits y discursos usarán sempre la llengua catalana y quan las circunstancias los hi privin protestarán previament del dret que tenen de expresarse en llengua propia.

3.ª Lo candidat rebutjará en absolut tot medi electoral abusiu, las falsificacións de documents y la compra de vots, declarant que no acceptará 'l triomf si 's conseguеix usant algun dels indignes procediments esmentats o qualsevol altre que vulneri la sinceritat electoral; quedant facultada la Junta Permanent pera perseguir en Justicia 'ls delictes y transgressions de la lley que 's cometin en las lluytas electorals en que 'l Catalisme hi intervingui.

4.ª La candidatura avans de ferse pública será consultada a la Junta Permanent de la *Unió*, la qual donará 'l seu parer, que tindrá 'l carácter de consell, pero no de manament.

5.ª La Junta Permanent queda encarregada de vigilar que 's cumpleixin aquestas disposicions y facultada pera desautorisar candidats negánloshi 'l seu apoyo y 'l de las entitats catalanistas si té coneixament positiu de que no cumpleixen aquestas prescripcions.

6.ª La Junta Permanent, en los casos en que en un districte no 's presentin candidats oficials catalanistas, respectará y fins veurá ab simpatía 'ls esforsos particulars que creguin convenient fer los individuos adictes a la *Unió* a favor d'aquells candidats que tingan las condicions precisas de ser catalans, nats en la Comarca o ab interesos en ella, gosar de bona reputació y profesar ideals autonomistas.

7.ª En los casos d' incumpliment d' alguna de las anteriors Bases, la Junta Permanent ne donará compte en lo primer concell general que celebri, esplicant y fonamentant las determinacions que ab tal motiu hagi pres.

En los casos en que la Junta Permanent cregués que la gravetat de las infraccions ho requerís, convocará Consell general extraordinari pera tractar de lo que procedeixi en consecuencia."

No dona lloch a dubtes; els candidats que mereixin l'apoyo de la Unió han de reunir una colla de circunstancias especificadas en las Bases 2.ª, 3.ª y 4.ª sense las quals no poden esser considerats com a candidats catalanistas. Unicament la Base 6.ª tolera *els esforsos particulars fets a favor de candidats autonomistas* EN LOS CASSOS EN QUE EN UN DISTRICTE NO 'S PRESENTIN CANDIDATS OFICIALS CATALANISTAS. Y la Junta Permanent qu'es la encarregada de vetllar pera el bon cumpliment de la lley publica una Circular en que, com haurán pogut llegir, diu que: *si aquesta inteligencia patriótica no's pot assolir, avans de presentar candidatura de la Unió Catalanista que tinga de posarse enfront d'un altre o altres candidaturas autonomistas, es preferible,* ABDICANT DE UN MAL ENTÉS AMOR PROPI, no fer *candidatura y votar altre o altres candidats autonomistas que's presentin.* De manera que totas aquellas condicions expressadas en las Bases de Tarrassa, segons la Junta Permanent son cuestions de *un mal entés amor propi*; pera votar al primer que amb el nom de autonomista se presenti, no calía fer una Assamblea ni calía redactar tantas bases.

Y si a n'aquets documents copiats hi ajuntan aquell discurs fet per el mateix que firma la Circular compendran que no es gens aventurat dir que únicament las baixas passions y las envejas poden determinar cambis de criteri com el que hem exposat.

Ja ho hem dit en altre lloch: aquesta Circular era la clau del pacte. La Unió Catalanista se comprometía a apoyar als candidats regionalistas a cambi de que aquets cedissin un lloch a algún dels evolutius de la Unió en la candidatura de Barcelona. Emperó ja sabían els electors de la Unió que, si no publicavan aquella circular, ningú interpretaría els seus intents, y per això, jugantse la dignitat y la vergonya política, enviaren a las entitats aquell document am la escusa de recordar els preceptes de la Assamblea de Tarrassa: ¡¡Se vol mes sarcasme!!

Y com que ja es prou llarch aquest article deixaré la feyna per continuarla un altre dia.

J. M.

Una resposta del Concell d'Instrucció Pública

No en so de queixa, sino perque's vegi'l pobre concepte que de la cultura tenen a Madrit, reproduhím a continuació la resposta que acaba de dar el Concell d'Instrucció pública a l'Associació d'Estudis Universitaris Catalans pel oferiment que aquesta entitat havía fet al Ministre d'Instrucció y Belles Arts, ab data de 18 de juliol de 1903, d'instalar desde 1er d'octubre de dit any en el local de l'Universitat Literaria las cátedres gratuites y lliures de Dret civil catalá, Historia de Catalunya y Literatura catalana: ¡dos anys ha necessitat el Concell d'Instrucció pública pera pensarshi!

Hi ha un sagell en sech que diu «Universidad de Barcelona *Perfundet omnia luce* núm. 1682».—El Iltmo. señor Subsecretario de Instrucción pública y Bellas Artes, con fecha 16 de Junio último me dice lo siguiente: —«Pasada á informe de la Sección 5.ª del Consejo de Instrucción pública la instancia del Presidente y Secretario de la «Asociación de Estudios Universitarios Catalanes» en solicitud de que se les autorice para dar en locales de la Universidad de Barcelona la enseñanza, en catalán, de varias asignaturas, dicho cuerpo consultivo, en 10 de los corrientes emitió el siguiente dictamen:—Si la Asociación «Estudios Universitarios Catalanes» pretendiese solamente establecer la enseñanza de derecho civil Catalán, Historia de Cataluña y Literatura Catalana, en la Universidad de Barcelona, en forma usual y corriente, y en su virtud en la propia lengua nacional que las otras Cátedras universitarias, esta Sección propondría á la Superioridad se sirviese resolver que según el artículo primero del Decreto Ley de 26 de Diciembre de 1868 corresponde á los Claustros de las Facultades, Institutos y Escuelas especiales conceder ó negar el permiso necesario á los que necesiten abrir cátedras de cua'quier género en los Establecimientos de la nación que están bajo su dependencia. Pero como se pretende dar las nuevas enseñanzas *en otra lengua que la national*, entiende la Secc'ón que en tal concepto el Ministro de Instrucción pública y no las Facultades, es el llamado á resolver en esta parte la petición de la Sociedad «Estudios Universitarios Catalanes» y en sentido absolutamente negativo, declarando: 1.º Que de accederse á lo solicitado se convertiría á la Universidad de Barcelona en Universidad bilingüe, condición que no tiene, que se sepa, ninguna Universidad de Europa, pues en los países en que existen enseñanzas en la lengua oficial, y en la propia de la comarca, no se dan nunca unas y otras, en el mismo Establecimiento, si no en apartados y distintos. 2.º De lo contrario vendría á renovar las alteraciones y los bandos en la Universidad de Barcelona, que constantemente han tenido carácter catalanista. 3.º (Más bien 1.º y único): que si los catalanes, como tales, tienen el derecho de hablar su lengua (1) como españoles tienen el deber de hablar la lengua nacional, en la cual únicamente debe darse la enseñanza en los Establecimientos del Estado y más que en ninguno, si cabe, en los de enseñanza superior».—Y habiéndose conformado S. M. el Rey (Q. D. G.) con el preinserto dictamen se ha servido resolver como en el mismo se propone».—Lo que traslado á V. S. para su conocimiento y demás efectos.—Dios guarde á V. E. muchos años.—Barcelona 1.º de Julio de 1905. —El Rector, Rafael Rodríguez Mendez.—Está rubricat. —Señores Presidente y Secretario de la Asociación de Estudios Univeasitarios Catalanes de esta capita'.»

Ja la senten la veu autorisada del Estat: «se pretende dar las nuevas enseñanzas *en otra lengua que la nacional*.» Si nosaltres ho diguessim que la llengua catalana no es nacional d'Espanya, lo qual sería equivalent a dir que'l parlar catalá es extranger a la nació espanyola o que la llengua nacional d'Espanya es extrangera a Catalunya, ben segur que'ns clavarian una denuncia per *ataques á la integridad* etc. Pero aquesta vegada es el centre qui ho afirma, y com ho diuen ab tanta gravetat els doctors del Concell d'Instrucció Pública, dcu esser vritat. Ho tindrem ben present, per mes que ja fa temps que aixi meteix ho pensávam.

Transcribim a continuació la réplica que han dirigit els «Estudis Universitaris Catalans» al Ministre d'Instrucció y Belles Arts:

Excm. Sr.:

El president y'l secretari dels «Estudis Universitaris Catalans» acudiren en 18 de juliol de l'any 1903 al Ministeri que avuy ocupa V. E. y li feren l'oferiment d'instalar desde primer d'octubre d'aquell mateix any en la Universitat Literaria de Barcelona cátedras lliures, subvencionadas pels «Estudis», peró que devian ser gratuitas pera'ls alumnes de Dret Civil Catalá, Historia de Catalunya y Literatura Catalana.

Dos anys han calgut pera que'ls complicats organismes oficials se decidissin a resoldre, y mentrestant, las corporacions catalanas, més amatentas a patrocinar tot quant significa un element d'avens o la satisfacció d'una necessitat de llarch temps sentida per la nostra patria, y sempre desatesa per l'Estat, l'Ateneu Barcelonés, el Foment del Treball Nacional y la Federació Escolar Catalana han brindat y donat generós acullíment a n'aquellas y altras cátedras que aquesta entitat, ab l'apoyo y fins ab el simpátich encoratjament del país ha anat instaurant.

Per fi, aquells organismes s'han decidit a parlar; peró al ferho, han demostrat palesament que ni'l transcurs del temps pot, devant d'una manifestació del esperit catalá, retenirlos en la regió serena que may deurian abandonar els que intervenen en la cosa pública.

Rés han de dir els «Estudis Universitaris Catalans» contra la resolució sobirana que els hi ha comunicat el Rectorat de Barcelona en primer d'aquet mes y que ha recaigut a la exposició que dirigiren fa aprop de dos anys al antecessor de V. E., donchs a ningú's pot obligar a que acepti contra la seva voluntat un oferiment, ja que oferiment fou y no súplica, el contingut en aquella exposició.

Mes no ha de passar sense l'enérgica reprovació que's mereix aquell parer del Concell d'Instrucció Pública que nega'l carácter de llengua nacional a la catalana, al idioma que S. M. el Rey, en el seu darrer viatge a Catalunya prometé solemnement apendre pera parlar ab nosaltres quan tornés a visitarnos: no és possible deixar de constatar l'absoluta ignorancia de la realitat que revela en els concellers autors del esmentat parer l'afirmació de no existir en Europa Universitats en las que's dongui ensenyansa en diferents idiomas, quan en la mateixa de Barcelona una societat particular hi dona, per cert ab molt lluiment, cursos en llengua francesa: no's deu deixar de calificar d'injusta l'acusació de sediciosa que's llensa, ben fora de lloch y ab forsa apassionament, contra una colectivitat respectable: ni pot menys de estimarse ridícola la declaració de que'ls catalans tinguin el dever de parlar altra llengua que la propia.

Els «Estudis Universitaris Catalans» tenen per fi, Excm. Sr., l'enlairament de la cultura del poble catalá, suplint l'acció de l'Estat que, després d'atribuirse'l monopolí de l'enseyansa universitaria, la deixa desatesa: la constitució dels mateixos és deguda a un acort dels estudiants d'aquesta terra, que d'aquesta manera volgueren esmenar las deficiencias dels plans oficials d'ensenyansa; y a llur sosteniment proveeix tot Catalunya, que proporciona'ls recursos necessaris pera dotar las cátedras obertas, en proporcionará de més abundosos pera obrirne d'altras que las sevas necessitats reclaman d'una manera imperiosa y fins ne donará prous pera aixecar el casal de l'Universitat Catalana, en el que hi tindrán hostatge totas las ensenyansas útils a la Patria, sia quina vulla la llengua en que's donguin.

Deu guardi a V. E. molts anys.

Barcelona 3 de juliol de 1905.—El president, R. d'Abadal.—El secretari, Carles Francisco y Maymó.

Excm. Sr Ministre d'Instrucció Pública y Bellas Arts.

(1) Aquesta paraula apareix en la comunicació sobre una raspadura.

ENGRUNAS

El centralisme continúa la seva acció tendint a aniquilar la personalitat de Catalunya. De tant en tant en actes de violencia y continuadament ab disposicions d' aquellas que per no ser tant *brillants* passan casi inadvertidas y ab tot son las que més mal poden fernos. D'aqueixa mena son las que dictá en els seus darrers temps el ministeri Villaverde pera que els mestres de escola, els comptadors y secretaris municipals, els metjes titulars y de beneficiencia municipal, sian nombrats per medi d'oposicions y concursos fets a Madrid.

Aixís, donada la major facilitat que tindrán la gent d'aquellas terras sobre'ls catalans, poch a poch anirán apoderantse més y més de las corporacions de casa y podrán anarhi infiltrant molt més encara sa manera d'ésser característica.

Confiém en que las corporacions directament afectadas sabrán protestar, com ha fet ja l'Ajuntament de Barcelona y molts de la comarca de Manresa, d'aquestas intrusions del poder central y sabrán, recorrer a tots els medis pera conseguir que no tingan efecte. Si avuy ja casi's pot dir que el secretari es l'amo del Ajuntament ¿qué seria el dia que vingut de terras forasteras y ab l'ajuda del *Reglamento* es trovaría que aquell no'l podía treure?

Els senyors de la *Associació de lectura catalana* s'han enfadat. S'han enfadat ab LA DEVANTERA y ens han enviat l'ofici que, per esbarjo de nostres lectors, a continuació publiquém:

Associació de lectura catalana.—Presidencia.—Senyor: En concell Directiu (sessió del 5 del corrent mes de Juliol), fou acordat lo següent que a continuació fidelment vos comuniquém.

Que vista ab profundíssim disgust la incalificable conducta que envers al nacionalisme catalá, segueix el periódich de la vostre direcció;

Atenent que es resolució ben ferma d'aquesta corporació no volguer ni admetrer ja may tractes ni contactes ab els enemichs de Catalunya, ni ab els quins sota la capa d'un radicalisme *sui generis* els hi fan el joch;

Considerant que'l periódich portant-veu d'aytal especialissima modalitat, te per els defensors actius de Catalunya, un llenguatje idéntich, sino pitjor, que el que ab repugnancia de tot bon catalá, empleavan *La Campana, La Esquella, La Publicidad* y demés d'idéntich temperament y passions;

Tenint present que en l'*Associació de Lectura Catalana*, es acort unánim no lleigir jamay las publicacions esmentades;

Oficialment vos innovém que degut als molts punts de con-

UAB
Universitat Autònoma de Barcelona

tacte que LA DEVANTERA te ab els dits papers, esdevenint llur tasca tant trista com aquella; teniu a be suspendre l'envio de dit periódich, que fins are venian fent, gratuitament, a nostre hostatje social, mentres y tant segueixi aytal cami politich y fassi feyna tant desgraciada.

Lo que ab tot sentiment vos exposém pregantvos en prengueu bona nota que estorbihi a n'aquesta secretaría la feyna de retornarvos el periódich altre volta, en cas d'oblit per part vostre del present ofici.

Que Deu vos guihi.

Barcelona, 6 de Juliol, 1905. *El President*, Eudalt Soler.—*El Director Artístich*, F. Barceló.—*El Secretari*, M. Gorchs.

Sr. Director del periódich LA DEVANTERA.

¡Després ens queixém de l'expedienteig del Centralisme! Tant be que ho podían arreglar si no volían llegir LA DEVANTERA! En donant ordre al conserge que cada vegada que la rebéu la estripés y la llensés, estavan llestos y s'estalviavan la feyna d'escriurer un ofici que agafa las cuatre planas. Oh! y ab la innovació de ser firmat per tres, entre ells per un director artístich que no se qué hi representa. Es lo mateix que totas aquellas firmas de *jefe de negociado*, y *subjefe del archivo* y del *oficial de primera clase* que may he sapigut, ni ningú ho sabrá, pera que serveixen.

Per lo demés, deuen tenir present els senyors de la *Associació de lectura catalana* que son ben poca cosa per venir a jutjar si la nostra feyna es o no desgraciada. Vinguts al Catalanisme desde quatre días sense coneixer lo que aquest ha sigut, ni tenir conciencia de lo que actualment representa, ni sapiguent ahont pretenen anar més endevant, venen a jutjar a n'els que quan ells encara tenían de neixer ja se'n preocupavan. Quan els senyors de la *Associació de lectura catalana* hagin travallat en el Catalanisme la meytat no mes de lo que hi ha travallat LA DEVANTERA o els periódichs de qui es filla directa, allavors podrá permetres la francesilla de parlar de nostra *especialissima modalitat*, de nostre *radicalisme sui géneris* y de nostre *repugnant llenguatje*.

¡El nostre llenguatje *que repugna a tot bon catalá!* Espérinse, senyors de la *Associació de lectura catalana*, que desde demá anirém a apéndrer de escriurer ab modos a *La Tralla* y al *¡Cu-cut!*

¿Qu'es creuen qu'el catalanisme consisteix en predicar la unió de tots els que s'abrigan sota la capa de lo que avuy s'anomena nacionalisme, y de tirar bala rasa contra dels republicans sense com va ni com ve? Si estessin en condicions d'entendreho, ja'ls hi explicaríam lo que te de ser el catalanisme: avuy per avuy els hi recomaném que no n'envihin gayres d'oficis com el que'ns han enviat, perque una de las cosas que deu procurarse evitar es el fer un paper ridicol; y aquest ofici ¡resulta tant ignoscent!...

En Romanones el flamant ministre d'Agricultura, Industria y Comers y Obras públicas y que avans ho era d'Instrucció pública y Bellas Arts (ja deuhen saber que a Espanya els ministres son tan *sabis* que indistintament poden desempenyar qualsevol cartera) te *grans plans* pera desenrotllar en son departament.

Primerament fa una confessió de gran valor en boca d' un ministre.

Parla un redactor de l'*Heraldo de Madrid*:

«Hay que hacer—me decía—el ministerio de Agricultura, porque de él sólo tenemos el nombre. Así, en plata: es necesario crear, lo que se dice crear, el ministerio. Fundarlo desde la raíz, de modo que responda á su legítima importancia.»

De manera que reconeix que fins are no ha servit de res. Y donchs las cantitats que s'hi han gastat?

Després parla del viatje que ha de fer a Andalusía pera estudiar la crissis agrícola (y que alguns maliciosos suposan destinats a fer propaganda electoral) explicant desseguida els projectes que te respecte a obras públicas.

Parlant dels canals de regar diu:

«Algo semejante sucede con las obras de riego. Su importe total es grandísimo. ¿Cómo pensar que en poco tiempo han de realizarse las costosas construcciones de canales que requiere la agricultura de España? Y luego, ¿no es verdad que, tratándose de obras que han de concluirse pronto y bien, vale más confiarlas al interés privado que dejarlas al solo amparo del público?»

Aixís reconeix l'impotencia del Estat pera fer tals construccions.

«Pero no renuncia á que el Estado sea como tutor, director, otorgador de grandes concesionarios que, con medios suficientes y con garantías bastantes, se empleen en el magnífico propósito de ir animando al mortecino suelo español.»

Y l'estat espanyol ha de dirigir aquestas obras quan en la construcció del tercer dipósit confessa'l mateix ministre:

«El terrible hundimiento, cuyo recuerdo perdurará en nuestra generación, se produjo por no haber tenido en cuenta QUE EL CALOR DILATA LOS CUERPOS.»

Y'ls ministres d'aquet estat que nombre enginyer que olvidan que'l *calor dilata los cuerpos* volen fer res de profit?

Promesas, promesas, promesas.

El periódich *Joventut* estampa la comunicació que la Associació de Lectura Catalana ens ha enviat, fentni algún comentari que amb gust hem llegit, tota vegada que, si *Joventut* se sent am prou forsas, ens donará motiu a discutir públicament la nostra conducta y la dels qui han perdut el nort politich.

Parla de l'historia de LA DEVANTERA y sembla que vulga indicar que'l nostre periódich ha cambiat de camí y diu que amb tal cambi sols fem mal a la causa de Catalunya.

Poch amichs de gastar pólvora en salvas, hem de dir a *Joventut* que'l día que vulga l'hi provarem que som allá hont eram y que dihem ara lo que sempre hem dit y qu'es incapás ni ell ni ningú de provarnos lo contrari. Y pera demostrarli que nostre criteri no fa mal a la causa catalana, l'hi citarém tants textos com vulgui, copiats de *Joventut*, en els que hi veurá calcat el mateix modo de pensar, que avuy com sempre, tenim nosaltres.

Quan un periódich ha saltat tants barranchs y s'ha contradit en tantas ocasions y ha fet amb el cap lo que ha desfet am la cua, lo menos que podria fer es callar y no parlar d'historia als que la tenim neta com may la tindrán ells.

Amb aixó ja ho saben els de *Joventut:* quan vulguin comensarém la discussió, segurs de que trovarém en sas mateixas planas y en els actes dels seus amichs arguments sobrers pera sincerarnos.

Nosaltres ens créyam que després del fracás de las postals ja no pensarían més amb una germanor que la fantasía dels electorers habia somniat: nosaltres pensavam que, després d'haber declarat solemnement que habían renunciat a tot un programa politich pera conseguir unas junturas que ni aixís lograren, deixarían per sempre aquestas manías; pero per lo qu'es veu encara no han perdut las confiansas y tronan contra nosaltres perque trovem que aixó no passa de ser entreteniments infantils.

Y si no tronan per aixó y tronan per un altre cosa, que dit sigui entre paréntessis, el tó am que escriuen ens ho fa semblar, diguintho clar y sabrém ahont tenen el mal, perque per are—nosaltres si—peró els que'ls llegeixen no sabrán de que se las euen.

Precisament ara estem fent una historia, desd'aquestas planas, que pot orientar molt respecte la consecuencia y claudicacions de criteri, y, si ells creuen que hi ha alguna inexactitut, no tenen de fer més que dirho y sabrem qui té rahó.

No l'hem refugida may una discussió del procedir de la Unió Catalanista pera justificar la nostra conducta; lo que no volem es presentarnos devant d'una majoría inconscient, perque entenem que un tribunal d'aquesta naturalesa no té prou autoritat pera jutjarnos.

El catalanisme l'entenem tal com l'hem defensat ara y sempre, y, enténguintho be els de *Joventut*, ens tenen sense cap cuidado els parers de las majorías ni las *fanfarronadas* dels excomunicadors sobrevinguts.

Quan l'inconsciencia que sembran estiga prou estesa, plegarém; peró mentres ens quedi un alé de vida, defensarém el mateix criteri en principis y en procediments polítichs.

Per lo tant, ja ho saben els de *Joventut:* tindríam molt de gust en que intentessin provar lo que diuen, perque ja veuen que si no ho fan, quedarán molt malament devant dels seus ilustrats llegidors.

Qu'en un discurs de meeting se diguin quatre paraulades pera esbravar la malicia, no té res d'estrany, perque hi ha orador qu'es més *fogós* que la cuyna de can *Justin*; peró desde las planas de un setmanari ilustrat s'han de mirar cóm se diuen las cosas, y, com que'ls suposem am prou datos pera provar las sevas afirmacions, esperém que aquestas vindrán justificadas.

S'ha de confessar que la *tradicional hidalguía castellana* no está renyida am la *tranquilitat*.

Perque's necessita *sans façon* pera fer las declaracions que'l gran *canonista* Montero Ríos ha fet apropósit de las vinentas eleccions.

Diu l'hereu d'en Sagasta:

«El criterio que el Gobierno tiene respecto á las elecciones es bien claro y terminante: el respeto á la ley.»

Veig que'l difunt quefe del partit fusionista no se'n va pas portar tot el *tupé* al altre mon.

«Partidario yo del sufragio, anatemizador siempre de los atropellos, coacciones y corruptelas de todas clases que lo desnaturalizan y lo corrompen, no he de modificar ni un ápice mi criterio porque ahora sea el jefe del Gobierno. Antes al contrario, quiero demostrar con mi propio ejemplo la sinceridad de mi amor al sufragio y la indignación con que he visto su falseamiento.

No; nada de arbitrariedades, de procesamientos, ni de coacciones. Lucha verdad, sincera y noble.»

Per ara tots han dit lo mateix y després ja'ls veu com ho practican.

«Si el adversario del candidato ministerial cuenta con más fuerzas, suyo será el triunfo, porque yo no estoy dispuesto á cometer tropelías electorales.»

Pero ja hi haurá qui hi estará disposat perque si aixís no fos jadeu menjadora! y altres cosas.

«Tampoco llevaré á ningún distrito candidatos cuneros.»

Ja's veu be que als senyors polítichs madrilenys la calor els ha aixeribit l'ingeni, perque de burletas ho están.

TRADUHIM del *Diario de Barcelona*·

«Al objecte d' aixecar fondos pera la construcció de cloacas, facilitar els medis més convenients pera'l desaygüe, obtenir un ampli abasteixement d'ayguas potables y fer tota mena d'obras de foment y millora en els municipis, el govern de las illas Filipinas, ab el consentiment del President y del Congrés dels Estats Units, queda facultat pera autorisar a qualsevol municipi de las illas pera contraure deutes, aixecar empréstits y emétre y vendre certificats o cupons, quin valor total no podrá excedir del 5 por 100 del valor marcat de la propietat que en ell hi haigi.

Aquets bonos estarán exempts de pago de tota contribució o impost del govern de las illas o de qualsevol de las sevas autoritats o del govern dels Estats Units.

Al objecte de reunir fondos pera la construcció de clavegueras en la ciutat de Manila y provehirla de un sistema de desaygüe y abasteixement d'ayguas potables convenients, el govern autorisa a dita ciutat pera contreure deutes y contractar empréstits per una cantitat que no excedís de quatre milions de dollars en moneda de curs legal dels Estats Units. Dits fondos venen destinats exclussivament a aquell vital objecte.

Abordant resoltament el problema de la vida, estimantlo primordial, els norteamericans, aixís a Cuba com a Filipinas, ens han donat una llissó que encara no hem sapigut aprofitar. La febre groga y la dissenteria, expulsadas de la Habana y de Manila per la eficacia de una política sanitaria severament aplicada, quedarán reduhidas a recorts de nostra deixadesa.»

¡.....!

Si fossim espantadissos faría molt temps qu'hauríam desistit d'esforsarnos en propagar la nostra causa. Ab els desenganys y sotregadas qu'havem rebut, si no haguessim estat segurs de que haviam obrat sempre tal com la conciencia ens dictava, fins hauríam arribat a sospitar de la nostra conducta y ab aixó n'hi hauria hagut prou per retirarnos o bé fer com han fet la major part: seguir la corrent.

Mes n'estavam tan segurs de que obravam be, que no 'ns havem volgut may rectifiar en res de lo que hem dit; als desenganys, de tants que n'havem rebut, nos hi havem acostumat y ja no'ns fan res; a cada un de nou que'n ve envers nosaltres, l'esperém ab tota serenitat y ab un somriure marcat en els nostres llavis que's podría traduhir per despreci o menyspreu, pero may per despit. Cada vegada que veyém algun dels nostres companys *(que nosaltres créyam incansables)* com se separa de la nostra pedregosa via per empendren un'altre que la troven mes planera, ens fa llástima y'ns convencem de que la nostra feina es molt més llarga del que'ns pensavam y de que havem obrat fins ab certa lleugeresa al considerar que tots los que nos acompanyavan eran catalanistas *convensuts* é incapassos de trencar may de camí per pedregós y ple de punxas que'l vegessen.

Pro are'ns preguntem: ¿Si tots aquets que al veurer

UAB
Universitat Autònoma de Barcelona

la petita crisis en que está passant el catalanisme (lley molt natural en totas las grans ideas) s'han espantat, que no haurian fet el dia qu'hagués sigut necesari sacrificarho tot a Catalunya. Y fins n'estém contents de que haigin tingut prou forsa de voluntat per confessarse impotents; perque aixís sabém més ab qui podém contar y alashoras hauriam partit d'una base falsa y la sotregada hauría sigut mes forta; hauría estat aclaparadora.

Ara veyem a que es degut aixó: las circunstancias, l'entusiasme per Catalunya y la fe en nostres compatricians havian portat a volguer pujar massa depressa el grans diós edifici de la patria catalana: no'ns varem cuidar de fonamentarlo prou be y ens trovem que a la més petita ventada, vingui de llevant vingui de ponent, es desfá a trossos.

Pro, com ja he dit avans, no som espantadissos; si convé nosaltres mateixos l'acabarém de tirar a terra y comensarém la feina de bell nou. No'ns fa por el trevallar y quan nos hi posem ho fem ab tota l'ánima; tampoch ens falta el dalit y encare podem contar ab moltas forsas; no estem desgastats y si havem de morir de vellesa encare'ns restan molts anys de vida y si ab tot y aixó no'l podem acabar nosaltres aquet grandiós monument, l'acabarán els nostres fills, pro una vegada llest, una vegada no hagi de temer de cap vent, vingui d'allá ahont vingui, alashoras s'aguantará magestuós, alt y soperb durant segles y segles com dihent:

Soch fill d'un poble varonil e indómit
que sa vida y sa sang a mi va consagrar
¡Pobles de tot lo mon imiteu son exemple!
¡Si ho feu com ell ho feu, may més sereu esclaus!

J. Sanxo Farrerons.

NOVAS

Avís.—Per erro de caixa ha passat equívocada la numeració dels dos números anteriors de La Devantera, que portan el 58 y 59 en lloch de 57 y 58, respectivament, que 'ls hi corresponía.

Suposem que 'ls coleccionistas haurán subsanat aquesta errada, passada contra nostra voluntat.

L'obra filológica.—La segona conferencia de les projectades com a preparació pel Congrés de la nostra llengua la doná 'l meteix Dr. Grandía en el propi local del Centre Excursionista de Catalunya l'endemá de la anterior. Versá sobre 'l tema: «L'idea de la quantitat en el nom, verb y adverbi: intensius y diminutius», y d'ella donem a continuació un lleuger resúm.

Com a fonament de la manera com s'expressa la quantitat en els conceptes, feu un estudi dels elements en que s'ha basat la gramática moderna: el monosilabisme y 'ls sufixes, en virtut dels quals la paraula primitiva o arrel, constituída per una sola sílaba, modifica la seva significació en diferents sentits per medi dels afixes, fent present que la verdadera arrel monossilábica no s'ha de cercar en la vocal, que sol ésser mudable, sino en les consonants. Com exemple presentá la paraula *mundanal*, que 's descompón en aquets elements: la terminació *al*, en llati *ális*, que alguns creuen modificació de *res*, y aixís tindríam *res mundana*, o cosa del mon, l'altre afix *an*, del llatí *ánus*, que 's considera abreviació de *ágenus*, de l'arrel *gen*, que 's trova abundosament ramificada en moltíssimes llengües baix l'idea fonamental de engendrar, la *d*, que no es més que una afegidura eufónica, y descomptats aquets elements ens queda l'arrel *mun*, indicadora de mon, y que també trovem en *manus*, *minister*, *hominem* (observis la sinonimia de mon y humanitat), y en *man*, que en anglés y alemany significa home, pero que en sanscrit es pensar y en hebreu tallar ó separar, y per lo tant, si aquesta derrera significació fos la primitiva, tindríam que *mundus* significaría lo que está separat per l'esperit creador, lo qual está confirmat per la paraula hebrea *bará*, que usa 'l llibre del Génesis ab lo significat de partir al parlar de l'obra de la Creació. Com que en llatí *mundus* també vol dir nét, se li pot igualment aplicar aquesta etimología per la equivalencia d'estar separat o ésser distint de lo brut. En la meteixa arrel posá 'l conferenciant la terminació *ment* dels adverbis, com si digués manera particular, idea análoga a la de divisió, combatent de passada l'etimología de *mens* que li dona l'Academia espanyola y altres.

Parlá seguidament de la nova escola de gramátichs (Bruckmann, Leschieng, Scherer), els quals segueixen una orientació més científica que 'ls antichs o paleogramátichs, perque estudíen la fonética en les llengües vives més que en els textos de llengües mortes, lo qual fa que la llengüística, segons aquestos, tinga una base universal en el lloch y en el temps. Estudiá la tropología o semántica, en virtut de la qual les paraules cambíen de significat per l'analogía de les idées que tenen quelcom de comú, retrayent entre altres exemples lo llatí *studére* que lo meteix significa aplicarse a les lletres que desitjar, essent aquesta derrera accepció la primitiva, com s'observa en el *tsuts* hebreu, que es de la meteixa procedencia y significa ardir o cremar, ab lo qual s'observa la gradació d'idées: cremar, ardir en desitj, desitjar apendre o aplicarse a les lletres, y d'aquí *estudiar*. Ab aquets preliminars explicá com per medi dels afixes, que poden ajuntarse devant, al mitj o derrera de l'arrel (prefix, infix y sufix), que son, etimológicament, verdaderes paraules, se modifica l'idea del radical en diversos sentits, fixantse 'l conferenciant d'una manera particular en la formació dels intensius y diminutius, que expressen la major o menor quantitat en l'idea. Es curiosa la riquíssima llista de dessinencies que posseheix nostra llengua pera formar aquesta derivació especial; moltes n'hi ha que per causa del ús constant y tradicional han quedat fossilisades de tal manera que 'l poble, sense pensar que ja son formes intensives o diminutives, hi afegeix nous afixes de quantitat, resultant diminutius de diminutius, diminutius d'aumentatius, etc., v. gr., de *ber* vé *berret*, y de *berret*, escrit ab *a* per la confusió de la *e* átona, se forma *barretot*, *barretás*, *barretet*, *barretina*, y de *barretina*, *barretineta*, etc., etc.; aquestes idées, referents a la modificació de sentit dels noms, les aplicá igualment als verbs y als adverbis. Seria llarch repetir la infinitat d'exemples que retregué, los quals foren escoltats ab suma delectació per l'erudita concurrencia que ocupava la sala, aixís com també les curioses y sorprenents etimologíes que d'una manera magistral anava exposant el senyor Grandía, especialista en aquesta branca d'estudis.

—Ja ha arrivat el número del *Bolleti del Diccionari* corresponent als mesos de Mars a Juliol; si be ha trigat tant temps, ens ha confirmat en aquell adagi de que «bon sopar fa de bon esperar», perque, en efecte, aquesta vegada es sumament interessant. Conté un article de 63 planes dedicat al estudi de la toponimia, verdader treball científich qué recomanem a tots los colaboradors del Diccionari.

De dit *Bolletí* extrayem les següents noves:

El savi Dr. Schädel, professor de filología románica de l'Universitat de Halle (Alemanya), el qual ha fet importants estudis sobre la nostra llengua y acaba de publicar una obra sobre 'l dialecte de Mallorca, enviá una carta al Dr. Alcover, exposantli 'l seu pla y les víes y passes que hi ha que fer per durlo á cap, y els organismes que cal constituir per realisar am profit l'estudi seriós de la llengua catalana. Després enviá una altra carta, en la que anuncía 'l seu intent de recórrer lo territori catalá durant los mesos de mars y abril vinents, prometent que si durant aquell temps se celebra 'l projectat Congrés, ell hi assistirá y exposará 'l seu projecte, desenrotllant aquet tema: «Fi y sistema de treballar de l'Institut (que 'l doctor proposa que 's formi de cinch o sis persones) per l'escorcoll de la llengua catalana y sos dialectes.» Igualment anuncia en la susdita carta que un altre professor de la meteixa Universitat de Halle, el Dr. Counson, belga de nació, vindrá amb ell a recórrer la terra catalana per estudiar la nostra llengua y pendre també part en el Congrés, ahont pensa sostenirhi 'l següent tema: «Lo que l'actual mohiment llingüístich catalá pot apendre d'un estudi histórich de la formació de les llengües literaries romániques en general.» Aquet Dr. Counson ha publicat un artícle sobre 'ls estudis del catalá a Alemanya, y es proposa escriure una Historia dels sufixes en les llengües romániques y un estudi especial dels Sufixes dins el catalá y sos dialectes.

Y ara ¡que vinguin els saviassos de Madrit a burlarse de nostre idioma nacional!

Centre Excursionista de Catalunya.—Encara que molt entrada ja l'estació calurosa, s'hi doná una altra conferencia folk-lórica.

La senyora María Boldó explicá una festa tradicional que cada any se celebra a Alcoy per la diada de Sant Jordi, consistent en un simulacre de batalla entre moros y cristians, fent una detallada descripció de l'indumentaria, rica y sumptuosa, y demés costums relacionades ab aquesta festa. Y per fer mes pintoresca la descripció, s'ilustrá ab projeccions lluminoses.

Una altra conferencia doná l'infatigable excursionista senyor Torres, president del Centre, ab la lectura de unes notes del Bergadá, que han de formar part del llibre *Pirineu catalá*, próxim a publicarse.

Després d'aquesta derrera conferencia, se parlá de les excursions que hi ha en projecte pera aquest istiu.

Centre Excursionista d'Urgell y Segarra.—Aquesta novella entitat de Tárrega celebrá sa inauguració oficial ab una vetllada dedicada a la memoria del poeta Verdaguer. Després del discurs del president, se llegiren varis treballs, entre els quals sobressurtí «L'excursió al Pallars Alt», original del propi Mossen Cinto, ilustrada am projeccions lluminoses, acabantse l'acte ab cants populars catalans.

Estudis Universitaris catalans.—La Junta d'aquesta important Associació ha nomenat ja 'l delegat que ha de formar part de la comissió encarregada d'organisar l'ensenyansa agrícola ambulant. An aquet servey, que será de tanta trascendencia pera l'agricultura catalana, se destinarán aquest any 5.000 pessetes, que pagarán per meytat la dita Associació y la Diputació de Barcelona. Se compta ab una brillant llista de professors que anirán als pobles a ensenyar prácticament als pagesos los avensos de que son susceptibles l'agricultura y les industries que d'ella 's deriven.

Com que además de l'esmentada assignatura de Agricultura ambulant s'ha decidit la creació d'altres ensenyances desde primer d'octubre vinent, la Junta demana a tots els bons catalans que li facilitin els recursos que son necessaris pera dotar les cátedres.

Academia dels Sants Just y Pastor.—La sessió literaria-choral que celebrá aquet centre d'instrucció catalana posá de manifest el bon aprofitament dels noys que hi concorren y l'aptitut de scs directors. En el petit escenari de la sala d'actes representaren els alumnes el drama moral infantil den F. Flos y Calcat intitulat «Contra superbia»; seguidament llegiren selectes poesíes y cantaren varies composicions chorals, entre elles algunes que foren premiades com a cants escolars en la segona Festa de la Música Catalana. També desenrotllaren teóricament alguns temes de agricultura, historia natural y geografía, verdaders exercicis adequats a la tendra inteligencia dels petits alumnes, en forma que quedin per sempre más gravats en la memoria. Y després del repartiment dels premis d'aquet curs, doná fí al acte 'l discurs del soci senyor Viladoms, ple d'entussiasme per la meritoria obra de l'ensenyansa, y enaltint els conceptes de la trilogía Fe, Patria y Amor.

Certamens.—A Hostalrich s'ha celebrat am gran entusiasme la festa dels Jochs Florals d'enguany, en els que resultaren premiats els distingits escriptors senyors Busquets y Punset, Carbó, Serrat, Salom y Morera, Bisbal y Aulí, essentne guanyador de la Flor Natural el senyor Romaní, qui nomená reyna de la festa a na María del Pilar Vendrell. Foren notables totes les composicions premiades, aixís com també 'ls discursos presidencial y de gracies.

S'ha publicat el cartell-convocatoria pera 'l Certamen literari organisat pel Centre Catalá de Granollers celebrador el día 2 del prop-vinent setembre. Les composicions serán admeses, per tot el día 22 d'agost, en el domicili del secretari del Jurat, carrer de la Palma, número 21, Granollers.

El día 15 d'agost se celebrará la segona festa dels Jochs Florals organisats pel Centre catalanista «Gent Nova», de Badalona. Les composicions se deuen enviar, abans del día 30 del corrent, al secretari del Jurat, en el domicili social de «Gent Nova», carrer den Lluch, 51, 58 y 55, Badalona.

No publiquem la llista dels premis que s'ofereixen, perque no disposem de prou espay.

Orfeó Catalá.—En presencia dels marins de l'esquadra inglesa que aquets díes ha visitat el port de Barcelona, l'Orfeó Catalá ha donat alguns concerts de musica popular catalana, que han merescut grans alabances de l'oficialitat y particularment paraules d'admiració del almirall y vis-almirall.

Cansoner popular. — S'ha publicat la cansó XLIV d'aquesta colecció, *Lo Mariner*, ilustrada ab notes folk-lóriques, que 's ven, com totes, en aquesta administració, al preu de deu céntims.

Societat anónima «La Renaixensa».—Ens comunica 'l Concell d'administració de la societat anónima «La Renaixensa», en liquidació, que havent acabat les seves tasques, la memoria explicativa de la seva gestió estará de manifest pera 'ls senyors accionistes tots els dies feyners del corrent mes de juliol, de 3 á 6 de la tarde, casa del secretari: carrer del Call, 17, 2.º 2.ª

Paper tallat aposta per fer cédules del

Diccionari de la Llengua Catalana

500 fulls 30 céntims—1000 fulls 50 céntims

Establiment tipográfich de Joseph ORTEGA.—S. Pau, 96.—Barcelona.

LA DEVANTERA circula, igual que anteriorment *La Nació Catalana*, per medi de propagadors, que son els qui prenen un nombre determinat d' exemplars, pagantlos als següents preus

Una acció	de 100 exemplars,	Ptas.	3'50	Per cada número, compresos gastos de correu per Catalunya
Mitja acció	de 50	»	1'80	
Un quart d'acció	de 25	»	1	
Un vuyté d'acció	de 12	»	0'50	
Undotzau d'acció	de 8	»	0'35	

Barcelona: els mateixos preus, repartintse á domicili.—Aforas de Barcelona, 5 céntims de més per cada envío d' un ó més exemplars.—Extranger: preus dobles.—S' envía un sol exemplar al qui fassi un donatíu anyal de qualsevol import.—Pagaments á la bestreta: S' admeten sagells de correu y documents de fácil cobransa.—Es lliure la reproducció dels trevalls.—No 's tornan els originals.